

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

Järjestöjen toiminnalla tarkoitetaan tässä listauksessa **yleishyödyllistä**, usein veikkausvoittovaroilla ja kuntien avustuksella toteutettavaa hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa. **Järjestöjen palveluntuotannolla** tarkoitetaan järjestöjen **myytäviä**, ei-avustettavia **palveluita**, joiden ostajina voivat olla esim. julkinen sektori, yritykset ja yksityiset asiakkaat. Samalla toimijalla voi olla sekä yleishyödyllistä että palvelutoimintaa, mutta julkista avustusta voi saada vain yleishyödylliseen toimintaan. Palvelujen tuottaminen ja yleishyödyllinen toiminta pitää erottaa selkeästi toisistaan kirjanpidossa. Järjestöille ei tule yhtiöittämisvelvoitetta.

Järjestöt toimivat paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Uudistuksessa on varmistettava, että sekä kunnat että maakunnat tekevät yhteistyötä järjestöjen kanssa sekä avustavat järjestötoimintaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö nimitti helmikuussa 2018 Sydänliiton pääsihteerin Tuija Braxin arvioimaan järjestöjen ja muun kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon mallissa. Selvityksen väliraportti julkaistiin toukokuussa ja tämän listauksen tavoitteenasettelussa on hyödynnetty ko. raporttia. [Linkki väliraporttiin.](#)

Tiivistelmä tavoitteista ja toimenpiteistä

- Maakuntien ja kuntien on nimettävä vastuutaho sekä hyte-työhön että järjestöyhteistyöhön. (Braxin raportti, kohta 1.2.c.)
  - Maakuntaan tulee perustaa järjestöjen, kuntien ja maakunnan virallinen yhteistyöfoorumi: järjestöneuvottelukunta.
  - Maakuntaan tulee nimetä järjestökoordinaattori (järjestöneuvottelukunnan sihteeri), jonka tehtävänä on järjestöjen toiminnan ja maakunnan *hyte-toiminnan ja sote- ja kasvupalveluiden (yhdyspinnat)* tunnistaminen ja yhteensovittaminen sekä yhteistyön kehittäminen ja seuranta.
- Maakuntien ja kuntien valtionosuuksissa on erillinen kannustin tehdä hyte-työtä. Tämän kannustimen ns. hyte- indikaattoreihin on lisättävä sote-järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö. Jokaiseen maakuntaan on osana hyte-kertomusta laadittava julkinen lista maakunnassa tunnistetuista järjestölähtöisistä hyte-toiminnoista. (Braxin raportti, kohta 2.1.8 loppuosa)
  - Varsinais-Suomen hyvinvointikertomuksessa on oltava lista järjestölähtöisistä hyte-toiminnoista.
  - Maakunnan HYTE-jaostossa/toimielimessä on oltava sote-järjestöjen edustus.
- Järjestöjen on osattava jatkossa arvioida oikein oman hyte-toimintansa luonne joko markkinalähtöisenä palveluna tai järjestölähtöisenä toimintona. Maakunnan on senkin

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

tunnistettava edellä kuvattu jako, mutta mikä vielä tärkeämpää, *roolinsa sote-palvelumarkkinoiden rajojen ja rajapintojen määrittäjänä*. (Braxin raportti, kohta 2.2.c)

- Maakunta määrittelee yhteistyössä sote-järjestöjen kanssa kuuluvatko seuraavat järjestöjen toiminnot/palvelut hyte-toimintaan vai sote-palveluihin ja kuuluvatko ne kunnan vai maakunnan yhteistyövastuulle:
  - Ensitieto, vertaistuki, toiminnalliset ryhmät, erityisryhmien päivätoiminta, kuntoutuspalvelut (myös sosiaalinen kuntoutus), omaisten neuvonta ohjaus ja tuki sekä vapaapäivät, järjestöjen yleinen arkea tukeva neuvonta ja ohjaus (kun henkilöillä esim. jo diagnosoitu sairaus, mutta toiminta ja palvelut tulevia haasteita ennaltaehkäisevää)
  - Kohtaamispaikat: mm. ”järjestöjen järjestöjen” yhteiskäytössä olevat avoimet matalan kynnyksen tilat ja niiden osallisuutta vahvistava toiminta. Toiminta hyvin oleellista avointa kansalaistoimintaa, mutta kohderyhmänä usein myös paljon tukea tarvitsevia sote-palvelujen käyttäjiä.
  - Tukevat palvelut kotiin, esim. MLL:n lastenhoito, tukihenkilötoiminta, työttömien harrastetoiminta
  - Vapaaehtoistoiminnan koordinointi, kun vapaaehtoistyön tarkoituksena tukea esim. erityisryhmien osallisuutta ja toimijuutta, esim. kotiin välitettävät vapaaehtoisavustajat, ystävätoiminta
- Maakunnan toiminnassa tulee huomioida, että järjestöissä tehtävällä työllä on rajapintoja hyte-työn ja sote-palveluiden lisäksi esim. kasvupalveluiden, varhaiskasvatuksen ja sivistyspalveluiden kanssa.
- Maakunnassa ja kunnissa avustetaan jatkossakin järjestöjen toimintaa ja se on huomioitu budjetoinnissa.
  - Tehdään linjaus ja vastuujako maakunnan ja kuntien järjestöavustuksista.
  - Kunnat antavat nykyisin tilojaan maksuttomasti järjestöjen käyttöön. Ilmaisten tilojen tulee olla jatkossakin järjestöjen käytössä, vaikka tilat siirtyisivät kunnilta maakuntien omistukseen.
- Järjestöjen avustaminen on järjestettävä siirtymäkaudella niin, ettei järjestöjen toimintaan tule katkoksia/toiminta loppu kokonaan.

Vaihtoehdot:

1. Siirtymäkaudella kunnat jatkavat järjestöjen avustamista maakunnan tuella ja avustusten siirtoajankohta maakunnalle olisi esim. v. 2021 alusta.
  2. Maakunta ottaa vastuun järjestöjen avustamisesta heti vuonna 2020.
- Järjestöjen ja niiden edustamien ihmisryhmien asiantuntemusta tulee hyödyntää varsinkin erityisryhmien palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja järjestämisessä. Järjestöissä

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

löytyy kokemusasiantuntijoiden ja -kouluttajien lisäksi paljon myös ammatillista poikkialueellista ja kokonaisvaltaista osaamista ja asiantuntemusta.

- Palvelujen suunnittelu- ja kehittämistyöryhmissä tulee olla siis myös järjestö- ja kokemustoimijaedustus.
- Maakunnan liikelaitoksen (ja osaltaan sote-keskusten) vastuulla olevassa asiakassuunnitelmien laadinnassa ja palveluohjauksessa on osattava varsinaisen palveluketjua täydentäen neuvoa asiakkaille, mitä järjestölähtöisiä hyte-toimia maakunnassa on tarjolla juuri asiakkaan tilanteeseen mahdollisesti sopivasti. (Braxin raportti, kohta 2.2.e)
  - Maakunnalla toimijana tulisi olla keskeinen rooli varmistaa, että tieto järjestöjen toiminnasta kulkee asiakkaalle / muille toimijoille.
- Maakunnalla on mahdollisuus ostaa järjestöiltä ilman kilpailutusta palveluita, jos niiden arvo on kolmen vuoden aikana kumulatiivisesti laskien alle 200 000 euroa. (Braxin raportti, kohta 2.5.b)
  - Maakunta hyödyntää mahdollisuutta kumppanuussopimusten laatimiseen ja suorahankintaan järjestöiltä ilman kilpailutusta kynnyksarvon alle jäävissä hankinnoissa.
  - Maakuntien ja sote-keskusten hankintapäätöksissä on painotettava palvelujen laatutekijöitä pelkän hinnan sijaan.
  - Varsinais-Suomeen on haettu valtionavustusta valinnanvapauspilottiin. Myös järjestöt tulee ottaa mukaan pilottiin yhteistyökumppaneiksi ja palveluntuottajiksi.

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

Laajempi koonti näkökulmista, jotka järjestöjen mukaan tulisi huomioida uudistuksen valmistelussa (113-hankkeen 5.-20.4.2018 varsinaissuomalaisille sote-järjestöille toteuttaman kyselyn vastauksia)

JÄRJESTÖ-KUNTA-MAAKUNTA-YHTEISTYÖ

- Järjestöjen keskinäisen yhteistyön varmistamisen lisäksi on huolehdittava järjestöjen, kuntien ja maakuntien välisestä yhteistyöstä.
- Järjestö – kunnat– maakunta yhteistyöllä tulee varmistaa, että kunnat ja maakunta ymmärtävät järjestöjen tuottaman hyödyn ja että järjestöt huomioidaan yhteistyökumppanina myös käytännön kehittämistyön tasolla.
- Raamit ja aikataulut:
  - Mitä pitäisi järjestöjen näkökulmasta olla huolehdittu missäkin valmistelun vaiheessa? (tyyliin: järjestöjen budjetointi toukokuussa valmis => oltava huomioitu maakunnan strategiassa ja talousarviossa)
  - Minkälainen työnjako tulee olemaan maakunnan ja kuntien välillä suhteessa järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön? Pitäisi päättää vastuut nopeasti, jotta suunnitteluyhteistyötä pystytään jatkamaan.
  - Palveluja on voitava tarjota jatkossakin sekä kunnille että maakunnille myös yli maakuntarajojen ja tämä tulee ottaa huomioon työnjaossa. Esimerkiksi lasten ja nuorten sopeutumisvalmennuksia on tarkoituksenmukaista tarjota yli maakuntarajojen.
- Järjestöjen paikka maakunnan rakenteissa ja maakunnan vastuutahot yhteistyössä:
  - Maakunnallinen järjestökoordinaattori. Tärkeää, että järjestökoordinaattorin tehtävän tärkeyttä ja merkitystä korostetaan.
  - Järjestöjen, kuntien ja maakunnan virallinen yhteistyöfoorumi: järjestöjen neuvottelukunta, järjestölautakunta tai maakunnan neuvottelukunta. Tärkeintä on järjestöjen vaikuttamis- mahdollisuuksien turvaaminen.
  - Millainen rakenne muodostetaan yhteiselle järjestöjen ja maakunnan yhteiselle kehittämiselle? Neuvottelukunnan lisäksi tarvitaan myös isompia kehittämisfoorumeja, joihin kaikki järjestöt voivat osallistua
  - Sopimuksellisuus, mm: Valinnanvapauslakiluonnoksen 55§:n 3 momentti esitetään muutettavaksi seuraavasti (SOSTEn lausunto): ”Suoran valinnan palveluntuottajan (sote-keskus) on tehtävä toiminta-alueellaan yhteistyötä maakunnan ja kuntien *sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa* hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi maakunnan kanssa tekemässään sopimuksessa määritellyllä tavalla”.

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

AVUSTUKSET

- Mistä järjestöavustuksista maakunta ottaa kappaletta? Tarvitaan maakunnan avustuslinjaus: taloudellinen tuki toimintaan ja tiloihin / maksuttomat tilat
- Mikä on maakunnan minimi, jonka maakunta hoitaa järjestöjen kohdalla?
- Sote-järjestöjen avustustahot ovat usein STEA ja kaupungit/kunnat. Tähän asti Stea on usein vaatinut avustuksensa ehtona kuntien vastinparirahaa (esim. Kriisikeskukset). Mikä taho toimii jatkossa vastinparina, jotta maakuntaan tulevat rahat säilyvät? **(vuonna 2018 STEAn avustusrahaa Varsinais-Suomeen 12,5 milj. euroa)**
- **Kunta-avustukset sosiaali- ja terveystaloukselle Varsinais-Suomessa yhteensä 2,7 milj. euroa vuonna 2017**
- Avustusten- ja kumppanuuksien (Kunta, maakunta, Stea) hakuajat ja prosessit olisi hyvä synkronisoida sekä yksinkertaistaa.
- Turun järjestökumppanuusmallia ollaan juuri kuvaamassa hyvänä käytäntönä myös Innokylään. Voisiko Turun kaupungin kumppanuussopimusmallia laajentaa maakuntatasolle?
- Pitäisikö kunnille suosittaa jotain tiettyä yhteneväistä mallia hyte-toiminnan järjestöyhteistyöhön, esim. kaikki avustuksilla tai kaikki ostopalveluina?
- ”Siirtymäkauteen” liittyvät haasteet:
  - Miten järjestöjen tämän hetkiset avustukset jatkuvat ja toteutuvat siirtymäkauden aikana, mikä taho tekee päätöksen, kenen kanssa järjestöt neuvottelevat? Tässä huomioitava voimassa olevien asiakkuuksien ja palvelujen jatkuvuus. (esim. nyt kuntien sote-rahoista maksetut järjestöavustukset hyte- tai sote-toimintaan, työllisyyspoliittiset hankerahat työttömien valmennukseen)
  - Monelle järjestölle jo puolen vuoden jakso ilman avustusta on kohtalokas ja voi johtaa toiminnan loppumiseen. → varmistettava avustuspäätösten saaminen niin, ettei toiminnan jatkuvuus vaarannu.
  - Voisiko siirtymäkaudella kunnat jatkaa järjestöjen avustamista maakunnan tuella ja avustusten siirtoajankohta maakunnalle voisi olla esim. v. 2021 alusta. Vai pitäisikö maakunnan jatkaa heti kuntien avustusten maksua?
- Järjestöjen tuki tilojen muodossa:
  - Ovatko kuntien nyt antamat ilmaiset tilat järjestöjen käytössä jatkossakin, jos ne siirtyvät maakunnalle?
  - Monet järjestöt toimivat (Turun) kaupungin tiloissa, joihin saa vuokra-avustusta (min 80%)? Jatkuuko yhteistyö ennaltaehkäisevän toiminnan ja työllistämisen osalta kunnan kanssa vai siirtyykö maakunta maksajaksi?
- Onko valmistelun ict-ryhmässä mietitty sähköisen avustusjärjestelmän luomista? Myös selkeät hakuajat ja -kriteerit tärkeitä jatkossa.

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

JÄRJESTÖJEN TOIMINTA

- Valinnanvapauslakiluonnoksen 55§:n 3 momentti esitetään muutettavaksi seuraavasti (SOSTEn lausunto): "Suoran valinnan palveluntuottajan (sote-keskus) on tehtävä toiminta-alueellaan yhteistyötä maakunnan ja kuntien sekä *yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa* hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi maakunnan kanssa tekemässään sopimuksessa määritellyllä tavalla".
- Sote-keskuksille insentiivi järjestää ammatillisia vertaistukiryhmiä, esim. ensitieto (hyödynnetään näyttöön perustuvaa tutkimusta vertaistuen toimivuudesta) Pitääkö järjestöjen olla palveluntuottajia, jos ne järjestävät ko. ryhmiä?
- Ehdotus: 30% sote-keskuksen rahoituksesta olisi porkkanarahaa, jota saisi mm. siitä kuinka hyvin ennaltaehkäisy on hoidettu (maakunta saa päättää millä perusteella sote-keskus saisi porkkanarahaa)
- SGEI- eli palveluvelvoite ja de minimis = kaikkea ei tarvitse kilpailuttaa
- Maakunnallinen keskitetty palveluohjaus ja palvelut:
  - Minkälainen on järjestöjen rooli tiedon levittämisessä kohderyhmille ja asiakkaiden rinnalla kulkijana? (esim. asiakkaitten tukeminen ja informointi, palveluohjaus ja digitalisaatioon liittyvät kysymykset)
  - Miten huomioidaan erilaiset kommunikaatiotavat ja varmistetaan tiedon saavutettavuus?
  - Myös maakunnalla toimijana tulisi olla keskeinen rooli varmistaa se, että tieto järjestöjen toiminnasta kulkee asiakkaalle / muille toimijoille, jne. Eli molemminpuolinen vastuu. Miten siis palveluneuvonta/ohjaus järjestöjen toimintaan toteutetaan ja varmistetaan asiakassuunnitelmassa (vrt. lastensuojelusektorin Hakulaari, kartat, "koulutukset", maakunnallinen muistineuvonta, vertaistuki, ryhmät)
- Järjestöt palveluntuottajana -näkökulmasta heränneitä kysymyksiä:
  - Järjestöt järjestävät nyt yleishyödyllisenä toimintana kohderyhmälleen palveluita, jotka säästävät mm. kotihoidon kustannuksia ja tukevat kohderyhmän osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä. Voivatko järjestöt voivat jatkossa ylläpitää esim. kuntouttavaa päivätoimintaa avustuksilla? Onko toiminta yhtiöitettävä (vrt. asiakassetelin käyttötarkoitukset)?
  - Maakuntien ja sote-keskusten hankintapäätöksissä on painotettava palvelujen laatutekijöitä, hinta on edelleen monissa julkisissa hankinnoissa ollut keskeisin kriteeri.
  - Onko jo päätetty, mikä / mitkä laatujärjestelmät otetaan käyttöön vai todennetaanko laatuasiat jotenkin muuten, omavalvontana? Entä asiakasjärjestelmät?
  - Henkilökohtaisen budjetin osalta piloteissa tärkeää, että myös järjestöt pääsevät yhteistyökumppaneiksi ja palveluntuottajiksi.
  - Miten palveluntuottajana suhtaudutaan järjestöihin, joilla myös STEA-rahoitteista toimintaa, tulkitaanko helposti kilpailun vääristämisenä?

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

JÄRJESTÖJEN ASIAANTUNTEMUKSEN HYÖDYNTÄMINEN

- Järjestöjen ja niiden kohderyhmien kuuleminen: Erityisesti ns. erityisryhmien (esim. sairaus-, vammais- ja omaisryhmät) asiantuntemus tulee hyödyntää palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja järjestämisessä. Järjestöissä löytyy kokemusasiantuntijoiden ja -kouluttajien lisäksi paljon myös ammatillista poikkihallinnollista ja kokonaisvaltaista osaamista ja asiantuntemusta. Suunnittelu- ja kehittämistyöryhmissä sekä toteutuksessa tulee olla siis myös järjestö- ja kokemustoimijaedustus.
- Miten rahoitetaan järjestöjen osallistuminen palveluiden kehittämiseen? (rahoittajien reunaehdot tiukat, esim. kärkihankkeet eivät rahoita järjestöjen tekemää kehittämistyötä, vaan järjestöt ovat nyt mukana talkoissa ilmaiseksi). Onko kyseessä palvelujen kehittäminen käyttäjänäkökulmasta vai kunnan työntekijöiden palveluiden kehittäminen? Onko niin, että järjestöjen tulee hakea rahoitusta muualta kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön?
- Miten varmistetaan järjestöjen rooli asiakkaan rinnalla kulkijana ja tukijana? (esim. sydänpotilaan jatkohoito, pitkäaikaissairaiden tuki, akuuttivaiheen jälkeinen tuki ja neuvonta, järjestöjen roolin vahvistaminen omaisten tukijana) Tämä liittyy olennaisesti tiedotuksen ja koulutuksen järjestämiseen.
- Järjestöt eivät ole vain yksi yhtenäinen kokonaisuus. Osa keskittyy toiminnassaan laajoihin kansanryhmiin ja niiden osallisuutta tukeviin toimintoihin, osa taas on keskittynyt hyvinkin pienen erityisryhmän kysymyksiin. Tätä järjestöjen erilaisuutta ja sen tuomaa erityisasiantuntijuutta tulisi hyödyntää.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN VARMISTAMINEN KUNTA- JA MAAKUNTATASOLLA

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen maakunnallinen määrittely?
- Hyte-toimintaan kuuluvien toimintamuotojen määrittely, miten määritellään esim. palveluluetteloissa näkyvä vertaistuki? Kuka voi tuottaa vertaistukea, onko ammattilaisvetoista vai vertaisen ohjaamaa, onko suljettua vai avointa toimintaa, onko virallisesti vertaistuki-nimikkeellä vai kuuluuko tähän myös epäviralliset vertaisuutta tarjoavat ryhmät, esim. kuulokerho?
- Vaikutukset: järjestöjen tuottamalla vertaistuella on vertaisuuden ja psykososiaalisen tuen lisäksi suuri kohderyhmää aktivoiva merkitys, jolla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä kohderyhmän itsenäisyyttä. Järjestöillä on usein kaikessa toiminnassaan vertaistuen elementti. Miten varmistetaan, että järjestöjen vertaistuki säilyy?
- Vapaaehtoistoiminta on yksi kustannustehokkaimmista tavoista lisätä kansalaisten hyvinvointia. Se tukee sekä vapaaehtoisen että toimintaan osallistuvan hyvinvointia ja osallisuutta. Vapaaehtoistoiminnan jatkuvuus ja kehittäminen edellyttävät ammatillista ohjausta ja säännöllistä rahoitusta. Järjestöjen tarjoama koulutus, ohjaus ja tuki mahdollistavat koko maakunnassa kattavan ja monipuolisen vapaaehtoistoiminnan. Yhteistyön tulee perustua sopimukseen sekä tasavertaiseen kumppanuuteen. Vapaaehtoistoiminta ei siis ole ilmaista. Jonkun pitää aina koordinoita sitä ja pitää huolta laatutyöstä ja kehittämisestä. Miten vapaaehtoistoimintaa tuetaan jatkossa?

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

RAJAPINTOJA / HARMAA ALUE

- Järjestökentällä tehdään jo nyt kokonaisvaltaista työtä maakuntauudistuksen esim. kasvupalvelutyön ja sote-työn tai sivistyspalveluiden ja sote-työn rajapinnassa, miten tämä työ ja vuoropuhelu näyttäytyy tulevaisuudessa kumppanuuksissa?
- Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kunnan toiminta vai maakunnan sote-palvelut: Kumman yhteistyön vastuulle kuuluu esim. seuraavat järjestöjen avustuksella järjestämät toiminnot:
  - Ensitieto, vertaistuki, toiminnalliset ryhmät, erityisryhmien päivätoiminta, kuntoutuspalvelut (myös sosiaalinen kuntoutus), omaisten neuvonta ohjaus ja tuki sekä vapaapäivät, järjestöjen yleinen arkea tukeva neuvonta ja ohjaus (kun henkilöillä esim. jo diagnosoitu sairaus, mutta toiminta ja palvelut tulevia haasteita ennaltaehkäisevää)
  - Kohtaamispaikat: mm. ”järjestöjen järjestöjen” yhteiskäytössä olevat avoimet matalan kynnyksen tilat ja niiden osallisuutta vahvistava toiminta. Toiminta hyvin oleellista avointa kansalaistoimintaa, mutta kohderyhmänä usein myös paljon tukea tarvitsevia sote-palvelujen käyttäjiä.
  - Tukevat palvelut kotiin, esim. MLL:n lastenhoito, tukihenkilötoiminta, työttömien harrastetoiminta
  - Vapaaehtoistoiminnan koordinointi, kun vapaaehtoistyön tarkoituksena tukea esim. erityisryhmien osallisuutta ja toimijuutta, esim. kotiin välitettävät vapaaehtoisavustajat, ystävätoiminta

JÄRJESTÖYHTEISTYÖN HYÖTYJÄ MAAKUNNALLE

- Kumppanuus järjestön kanssa tuottaa kunnalle/maakunnalle tietoa maakunnan asukkaiden tarpeista. Järjestöt saavat jäseniltään paljon tietoa palvelujen tarpeista, toimivuudesta, laadusta ja epäkohdista sellaisilta henkilöiltä, jotka eivät niitä juuri muualla tuo esille, joten järjestöt voivat tuottaa paljon sellaista tietoa jota on muutoin vaikea saada esille ja näkyväksi.
- Kumppanuus auttaa kehittämään toimintaa ja vähentämään päällekkäisyyksiä puolin ja toisin.
- Monipuolinen tuki järjestöjen toiminnalle lisää järjestöjen mahdollisuuksia osallistua kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä lisää asukkaiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Järjestöjen toiminta antaa osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia jäsenilleen, myös heille jotka ovat yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä.
- Järjestöille osoitettu tuki vahvistaa myös kuntien ja maakuntien vetovoimaisuutta ja osoittaa maakunnan asukkaille arvostusta ja tahtoa kansalaistoiminnan vahvistamiseen.

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

Sote-järjestöjen muita erityishuolia ja pohdintaa omaan toimintaansa ja kohderyhmäänsä liittyen:

• Kehitysvamma-ala:

- Varsinais-Suomen erityishuoltopiirillä (KTO) on erityishuoltoneuvosto, joka koostuu pääosin kehitysvammajärjestöjen edustajista. On välttämätöntä, että erityishuoltopiiri toimii myös jatkossa palvelun tuottajana maakunnassa, koska siellä on moniammatillista erityisosaamista kehitysvammaisten kuntouttavien, lääketieteellisten, psykologisten ja sosiaalisten palveluiden osalta. KTO tuottaa myös asumispalveluita vaikeimmin kehitysvammaisille.
- Näemme ensitiedon kuuluvan pääosin Tyks:lle, KTO:lle ja terveyskeskuksille, koska niistä löytyy siinä vaadittavaa lääketieteellistä erityisosaamista, erilaisista vammoista ja oireyhtymistä. Yhdistys antaa neuvoja ja ohjausta, mistä apua ja tukea on saatavilla.
- Elämänmittaisia vammaispalveluita tulee kehittää niin, että ne tuotetaan pääosin ilman kilpailutusta. Järjestöjen tulee olla mukana palveluiden kehitystyössä, erityisesti kun asumisyksiköitä, työ- ja päivätoimintaa suunnitellaan ja kehitetään ja antaa niistä lausuntonsa.

• Työllisyys- ja kasvupalvelut:

- Miten vaikeasti työllistyvien työllistämistoiminta tullaan jatkossa hoitamaan, kun työllistämispoliittinen hanketoiminta TEM:n rahoittamana loppuu? Markkinat eivät ole kiinnostuneita näistä asiakkaista.
- Aktiivimallin sopiminen kansalaisjärjestöjen tuottamaan työllisyyttä edistävään toimintaan? Hallituksen päätöksen mukaisesti aktiivimalliin sopii joltain osin osallistuminen järjestömaailman tuottamaan työllisyyttä edistävään palveluun, mikäli TE-keskus hyväksyy toiminnan. TE-keskuksien toiminnan muuttuessa maakuntavetoiseksi, miten tämä tulee näkymään ja mikä linjaus on valtakunnallisesti niistä järjestöistä, jotka hyväksytään palveluiden tuottajiksi?
- Onko työvoimapalvelut/Ely varautunut auttamaan järjestöjä palvelutuotannon tai yritystoiminnan käynnistämisessä?
- Miten jatkossa rahoitetaan työttömien kohtaamispaikkojen ruokalatoimintaa, mikä tukee vähäosaisten turkulaisten mahdollisuuksia monipuoliseen ja terveelliseen ruokailuun?

• Asiakas palvelujen käyttäjänä ja osallisuus:

- Ammatilliset asiakaspalvelut koskevat usein erityisryhmiä, mikä asettaa vaatimuksia palveluympäristölle ja henkilöstölle. Ne perustuvat asiakkaan kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen ja edellyttävät yleensä moniammatillista asiantuntijuutta. Maakunnallisissa palvelulupauksissa on varmistettava, että palvelut, henkilöstön osaaminen ja palveluympäristö vastaavat käyttäjäryhmän tarpeita.
- Haasteet digitaalisissa palveluissa: Palveluista tiedottamisen ja asiakkaiden valinnan tukemisen haasteet, kun asiakas esim. ei osaa lukea tai kirjoittaa, ei ymmärrä kieltä, hänellä on kognitiivisia ongelmia tai aistipuutteita. (esim. kehitysvammaiset, muistisairaat, kielitaidottomat, aistivammaiset)
- Toimivat palveluketjut ovat kaiken perusta. Nämä korostuvat erityisesti esim. kehitysvammaisten ja pitkäaikaissairaiden palveluissa. Järjestöt kulkevat kohderyhmänsä matkassa vuosia, tätä yhteyttä tulisi erityisesti tukea.
- Asiakkaan osallisuutta tulee edistää kaikilla tasoilla ja erityisesti myös päätöksenteossa.
- Vaikeavammaisten henkilöiden osallisuuden ja osallistumiset mahdollisuudet tulee erityisesti huomioida ja heidät tulee ottaa mukaan palvelujen suunnitteluun.
- Viktigt att service på svenska kan erhållas i vår region.

V-S sote-uudistuksen valmistelun järjestöjen intressiryhmän checklist sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten, 21.5.2018

- Skärgårdens och glesbygdens särställning bör beaktas.
- Man bör sträva till lika vård för alla oberoende av var man är bosatt.

Muulla aiheesta:

[Järjestöavustusten kohdistuminen julkisen sektorin rajapintaan](#), Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 9/2018

Järjestöt maakunnan kumppanina – Malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen